

Speech 50 jaar Jan Ligthart

Stelt u zich voor:

We schrijven 1958 en in een klein gebouwtje aan de Rapportstraat in Veldhoven, gaan 62 leerlingen, verdeeld over 3 klassen, naar school. Zij zitten op de Jan Ligthartschool. En in het voorjaar van 1959, 50 jaar geleden dus, verhuizen zij naar een gebouw aan de Lange Mees, een zogeheten bungalow scholenpark.

De Jan Ligthartschool: een school voor neutraal bijzonder onderwijs, viel toen onder de stichting: "Stichting Jan Ligthartschool Veldhoven". Later: "Stichting scholengemeenschap Jan Ligthart Veldhoven", genaamd en uiteindelijk, na veel vergaderen en wikken en wegen werd de definitieve naam: "Stichting Onderwijs op Neutrale Scholen", kortweg: O.N.S gekozen. En nu, juni 2009, bij de viering van het 50 jarig bestaan, staan we bijna op het punt om de deuren te sluiten, want basisschool Jan Ligthart zal, over enkele jaren, samen met 2 andere scholen: basisschool de Poolster en de SBO school, school voor speciaal onderwijs 'de Verrekijker', opgaan in de nieuwe Brede Inclusieve School Veldhoven-Midden, die hier aan de van Aelstaan gebouwd zal worden.

Maar zover is het nog niet.

De Jan Ligthartschool was in 1959 dus gehuisvest aan de Lange Mees in een houten gebouw, waar later een 2-klassig gebouwtje bijkwam voor de kleuters: "het Mezenest" genaamd. De school voorzag in een opvang tussen-de-middag, de zg. 'lunchklas', jawel, toen al, omdat de kinderen ook van buiten de gemeente grenzen naar de Jan Ligthartschool kwamen. In het Katholieke Veldhoven was dit bijzonder.

Het Stichtingsbestuur had bij de opening van de Jan Ligthartschool een brief van de pastores van Veldhoven ontvangen en waarin stond: "het doet ons echter leed, dat ook Rooms Katholieke ouders in strijd met de kerkelijke wetgeving hun kinderen neutraal onderwijs laten volgen"...

We spreken over 1958... nog maar 50 jaar geleden...

In 1968 kwam de Jan Ligthartschool aan de van Aelstlaan, in een mooi nieuw gebouw. Nee, niet dit gebouw waar wij nu staan. Het gebouw waar nu 'de Parasol' zit, daar zat de Jan Ligthartschool en daarnaast stond een 2-klassig houten gebouwtje voor de kleuters, "het Kwetternest", want het Mezenest bleef aan de Lange Mees gehuisvest, bij de nieuwe 2^e neutrale school die de naam: Prof. Dr. R. Casimirschool kreeg.

Bij de feestelijke receptie in het nieuwe schoolgebouw aan de van Aelstlaan, heeft de pastoor van de H. Jozefkerk van d'Ekker een woordje gesproken, en met de voorzitter van het bestuur een sigaar gerookt, dus in 10 jaar was er toch sprake van enige toenadering.

De 2^e neutrale school, de Casimir, zoals de school al snel kortweg genoemd werd, en de Jan Ligthart, hebben altijd een goede relatie gehad en werkten veel samen. De beide scholen namen ook deel aan het zogenoemde hoofdenoverleg en zij ontmoetten alle directeuren van de scholen in Veldhoven en de dorpen Steensel, Vessem, Wintelre, en Oerle.

In 1984 heeft de Jan Ligthartschool haar 25-jarig bestaan gevierd met een grote muzikale toneelvoorstelling in de Schalm, toen nog gehuisvest op het industrieterrein aan de Run. De school had een eigen schoolorkest, een schoolkoor en 150 kinderen uit de verschillende klassen als ook enkele leerkrachten hadden een rol.

In 1985 bij de komst van de wet op het basisonderwijs, verdwenen de kleuterscholen en werd kleuterschool 't Kwetternest, aan de Jan Ligthartschool toegevoegd. De naamswijziging was minimaal: voortaan heette de school: bs. Jan Ligthart. Er zijn pogingen gedaan om beide namen te integreren, maar Jan Kwetter of Lignest, bleek toch niet zo geschikt. En ach, zoals dat gaat: de kleuters schikten zich in hun lot....

In die zomer van 1985 werd de Jan Ligthartschool verbouwd en kampte zij meteen met ruimtegebrek: doordat de kleuters erbij kwamen, werden 2 klaslokalen verbouwd voor de huisvesting van de speelzaal en moest een klas van de voormalige lagere school, in het voormalig kleuterschooltje gehuisvest worden. Wat in eerste instantie niet leuk was, maar wat naar later bleek, ideaal was, want het kleuterschooltje had grote speel/werklokalen en bleek fantastisch om werkplekken in te richten.

De verbouwing werd ook weer feestelijk geopend en de kleuters hebben de school nog verrast met een mooie muzikale voorstelling. Zij boden de lagere school een beeld aan, zodat de naam "Het Kwetternest" niet uit de school zou verdwijnen.

In 1988 verhuisde de school naar het gebouw waar wij nu zijn. Alle groepen onder één dak, dat was nog nooit gebeurd.

Het 40-jarig bestaan is in 1999 gevierd, met een grote feestavond voor de ouders en een reünie voor leerlingen en personeel.

Stichting O.N.S. heeft jarenlang een eigen administratie gehad, met een penningmeester die 'in den beginne' het loon van de leerkrachten persoonlijk overhandigde, en een voorzitter die het in de zeventiger jaren voor elkaar heeft gekregen om meerdere jaren een leerkracht extra aan te stellen, gesubsidieerd door de N.V. Philips. De eigen personele administratie was zeer tijdrovend en uiteindelijk sloot de Stichting zich aan bij het Scholenbureau van Veldhoven.

In 1999 hebben de besturen van alle Katholieke scholen zich verenigd in Stichting Veldvest, Stichting voor Katholiek onderwijs. En, na veel overleg, veel vergaderen, veel wikken en wegen, voegde op 01 januari 2001 ook Stichting O.N.S. zich bij Veldvest, die vanaf die tijd: Stichting Veldvest, Stichting voor Katholiek en bijzonder Neutraal Onderwijs heette.

Onderwijs is altijd in beweging, staat nooit stil, groeit mee en anticipeert op maatschappelijke veranderingen en Stichting Veldvest heeft in haar beleidsplan de ontwikkeling van meerdere Brede Scholen opgenomen. Zoals ik in mijn inleiding al vertelde, zit Basisschool Jan Ligthart aan tafel bij de besprekingen voor de school die in Veldhoven-Midden gerealiseerd gaat worden.

En de komst van die nieuwe Brede Inclusieve School is al merkbaar, want er is sinds maart 2009, één centraal directieteam dat aanspreekpunt is voor de 3 locaties: te weten: bs. De Poolster, SBO de Verrekijker en bs. Jan Ligthart en zijn er leerkrachten die schooloverstijgend, op 3 locaties, actief zijn.

De verandering naar inclusief onderwijs is niet iets exclusiefs voor Veldhoven-Midden.

In 2011 hebben alle schoolbesturen een resultaatverplichting: zij zijn er dan verantwoordelijk voor dat elke leerling een passend onderwijsaanbod krijgt, hetzij in een reguliere school, hetzij in een speciale school. Er moet dan in elke regio één loket zijn en een sluitend netwerk, zodat de wachtlijsten afnemen en elk kind het onderwijs krijgt dat bij hem past.

En dat is nu precies de droom van Veldhoven–Midden: die ene mooie school, de school met een hart, in het hart van Veldhoven, waar de zorg geïntegreerd is en waar men onderwijs zal vinden, zoals onderwijs moet zijn: een plek waar kinderen graag komen, waar ze uitgedaagd worden en waar ze kunnen laten zien wat erin zit. Met leerkrachten die er graag werken, die de uitdaging aangaan van onderwijs op maat, die oog hebben voor alle kinderen en die eruit halen wat erin zit. En waar ouders graag komen, omdat de kinderen zich veilig en geborgen weten, zodat ouders vol vertrouwen hun hart aan die school durven geven.

En nu zult u denken: dat is toch precies wat we op de Jan Ligthart altijd konden vinden?

Tja, om die vraag te beantwoorden neem ik u nog even mee terug in de tijd:

De school is vernoemd naar Jan Ligthart, de pedagoog die de wereld dichter bij de kinderen wilde brengen, door ze mee naar buiten te nemen, om biologie en aardrijkskunde in de natuur te beleven.

De man ook, die als één van de eersten van zijn tijd, naar het kind wilde kijken en niet naar de leerboekjes, omdat hij vond dat de kracht om te leren in het kind zelf zit.

Jan Ligthart wist het al: een kind dat emotioneel niet vrij is, kan geen leerstof opnemen.

Hij vond ook, dat je als leerkracht vooral moet inspelen op de onderlinge band: heb vertrouwen, zorg voor rust en regelmaat en ga uit van het positieve in elk kind.

En ja, op de Jan Ligthart hebben we dat in praktijk willen brengen...

We willen een school zijn waar kinderen graag leren, waar kinderen nieuwsgierig op zoek kunnen gaan naar nieuwe kennis, waar zorg is voor een uitdagende omgeving, waar niet alleen uit boeken geleerd wordt, maar waar de natuur de klas in wordt gebracht, waar nog kikkerdril in een aquarium tentoon wordt gesteld, waar rupsen, cocons en vlinders geobserveerd kunnen worden, waar kippeneieren in een broedmachine worden uit gebroed, waarin kuikentjes vrolijk rond krioelen, waar oude spelletjes tot leven komen bij het thema 'vroeger', waar alle klassen op kamp gaan en met elkaar spannende overlevingstochten en speurtochten beleven, en elk jaar zien de leerkrachten op het schoolkamp hun investering van dat schooljaar terug: dat de eenheid, saamhorigheid en sociale kracht van de groep alle onenigheid overwint en dat de moeilijkste groepen de uitdaging aangaan om het kamp te doen slagen. Want ook daar geldt: een kamp is niet alleen maar leuk, maar ook hard werken en zorgen voor elkaar.

Jan Ligthart... een school ook waar geoefend wordt voor proefwerken en overhoringen, want onderwijs betekent: je blik verruimen, je kennis vergroten en ook huiswerk wordt niet vergeten, kinderen moeten spreekbeurten houden en boekbesprekingen, er wordt getraind voor het verkeersexamen en er is aandacht voor acties voor het goede doel. Door de jaren heen was, en is er nog, ook altijd een zeer betrokken Medezeggenschapsraad die positief kritisch alle ontwikkelingen volgt, en een actieve ouderraad, die zoveel activiteiten organiseert waar veel oud-leerlingen en oud-leerkrachten goede herinneringen aan bewaren...

Redenen genoeg om te pleiten voor naamsbehoud, zou ik zeggen, om de nieuwe Brede Inclusieve school in Veldhoven–Midden, Jan Ligthart te noemen. En laat één van de 4 Brede scholen die er gaan komen een neutrale school zijn, dan hebben ouders ook iets te kiezen.... Ja, persoonlijk zou ik daar wel een voorstander van zijn, maar er is meer... terugblikkend op 50 jaar Neutraal onderwijs is er niet alleen glorie en victorie...er is meer...

Want we staan momenteel onder verscherpt inspectie toezicht. Ondanks alle extra inspanningen en de grote inzet van de leerkrachten op dit moment, zijn de resultaten niet op het niveau wat je van onze populatie leerlingen mag verwachten.

Ineens is basisschool Jan Ligthart gereduceerd tot een rijtje cijfers van enen en tweeën... en zullen koste wat kost de Cito scores omhoog moeten...

Daar waar wij als leerkrachten de kinderen altijd hebben gewezen op hun inzet en verantwoordelijkheid, op hun sociale redzaamheid en medeleven, daar waar we als team altijd oog hebben gehad voor de mens in ieder kind, of het nou gezegend was, zoals men in goede katholieke termen zegt, met een goed stel hersens of met een creatieve geest, met handige handen of een atletisch gestel, elk kind deed ertoe en elk kind had zijn deel in het geheel, daar moeten we nu de nadruk leggen op kennisoverdracht en het bekende 'stampwerk': herhalen, herhalen, herhalen....

De resultaten zijn onder de maat en moeten omhoog, anders zullen we de deuren eerder moeten sluiten.

Maar zoals in het verleden al vaker is gebleken, komt de Jan Ligthart ook deze storm te boven, want ook al zijn we dan gereduceerd tot een rijtje cijfers van enen en tweeën, dat neemt de creativiteit, de inzet en het enthousiasme van het team niet weg om de ingewikkelde weg van Jan Ligthart naar de Brede Inclusieve School Veldhoven–Midden af te leggen.

Want ingewikkeld is het.... het werken met 3 locaties .... vergaderen op 3 locaties....

Een directie die op 3 locaties hun gezicht moet laten zien,

Op welke locatie is de studiedag, en wanneer is iets bestemd voor bijvoorbeeld alle groepen 5/6 in midden of wanneer is het locatie-specifiek?

Het zal nog wel enige tijd ingewikkeld blijven en ik heb, tot slot, een laatste opmerking voor alle medewerkers in Veldhoven–Midden, voor alle Veldvesters, en speciaal voor de Jan Ligtharters die met ongekeerde energie, tomeloze inzet en grote creativiteit en daadkracht aan de slag zijn om van die enen en tweeën, weer drieën en vieren te maken: er staat ons eigenlijk maar één ding te doen: we gaan gewoon het ingewikkelde, ont-wikkelen.

Annemarie Legius